

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 39/24
17.1.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Немања Ковачевић, адвокат из Београда, Пана Ђукића 8/20, против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, Тимичка 15, ради утврђења дискриминације, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 4097/17 од 8.6.2023. године, исправљене решењем истог суда П 4097/17 од 14.11.2023. године, у седници већа одржаној дана 17.1.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 4097/17 од 8.6.2023. године, исправљена решењем истог суда П 4097/17 од 14.11.2023. године, у другом ставу изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца ББ из ..., којим је тражено да се утврди да је закључком Владе Републике Србије број 401-161/2008-01 од 17.1.2008. године, којим су дозвољена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље, повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација на основу места пребивалишта ратних војних резервиста са пребивалиштем на територији свих осталих општина које нису наведене у закључку Владе Републике Србије број 401-161/2008-01 од 17.1.2008. године, а тиме и тужиоца ББ као учесника рата 1999. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у четвртном ставу изреке пресуде Вишег суда у Београду П 4097/17 од 8.6.2023. године, исправљене решењем истог суда П 4097/17 од 14.11.2023. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија – Министарство одбране да тужиоцима АА из ... и ВВ из ..., као солидарним повериоцима накнади трошкове првостепеног поступка у износу од

145.900,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, у року од 15 дана од пријема ове пресуде, док се захтев тужиоца ББ из ... за накнаду трошкова првостепеног поступка одбија.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац ББ из ..., да туженој Републици Србији – Министарство одбране на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 6.000,00 динара у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац ББ из ..., да туженој Републици Србији – Министарство одбране накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 4097/17 од 8.6.2023. године, исправљеном решењем истог суда П 4097/17 од 14.11.2023. године, првим ставом изреке утврђено је да је закључком Владе Републике Србије број 401-161/2008-01 од 17.1.2008. године, којим су дозвољена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље, повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација на основу места пребивалишта ратних војних резервиста са пребивалиштем на територији свих осталих општина које нису наведене у закључку Владе Републике Србије број 401-161/2008-01 од 17.1.2008. године, а тиме и тужиоца АА као учесника рата 1999. године. Другим ставом изреке, утврђено је да је наведеним закључком извршена дискриминација на основу места пребивалишта тужиоца ББ, док је трећим ставом изреке утврђено да је извршена дискриминација наведеним закључком на основу места пребивалишта тужиоца ВВ. Четвртим ставом изреке обавезана је тужена да тужеоцима као солидарним повериоцима накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 355.275,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Благовремено изјављеном жалбом из свих разлога прописаних чланом 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11...18/20), тужена је побијала првостепену пресуду у другом ставу изреке и решење о трошковима поступка садржано у четвртном ставу изреке. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Испитујући правилност првостепене пресуде у побијаном делу, сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба тужене основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1-3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које Апелациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци АА, ББ и ВВ су као припадници

Војске Југославије учествовали у рату на територији бивше СРЈ у току 1999. године и то тужилац АА у периоду од 2.4.1999. године до 22.6.1999. године као војни резервиста у саставу Војне поште ..., тужилац ББ је био војник на служењу војног рока у ВП ...од 17.12.1998. године до 3.8.1999. године, а од 3.8.1999.године до 16.12.1999.године у ВП ... и у војној књижици је уписано учешће у рату у периоду од 30.3.1999. године до 25.6.1999. године, док је тужилац ВВ као војни резервиста био у саставу Војне поште ... у периоду од 24.3.1999. године до 26.6.1999. године. Тужена није исплатила тужиоцима тзв. "ратне дневнице". Споразумом закљученим дана 11.1.2008. године између Владе Републике Србије и штрајкачких одбора ратних војних резервиста из неразвијених општина Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорађе, Дољевца, Прокупља и Блаца бр. 401-161/2008-1 регулисана је исплата помоћи наведеним неразвијеним општинама у укупном номиналном износу од 2.000.000.000,00 динара, а као јединствени критеријум за стицање права на добијање помоћи је достављање правноснажне пресуде донете на основу одрицања од тужбеног захтева поднетих од стране ратних војних резервиста из наведених неразвијених општина пред надлежним судовима против Републике Србије, а по основу исплате накнада, као и да ратни војни резервисти дају писмену изјаву да немају даљих потраживања по том основу према Републици Србији. Закључком Владе Републике Србије број 401-161/2008-01 од 17.1.2008. године дозвољена су средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље, а право на добијање новчане помоћи имаће сваки ратни војини резервиста из наведених општина који достави правноснажну пресуду донету на основу одрицања од тужбеног захтева пред надлежним судовима против Републике Србије ради исплате накнада, као и писмену изјаву да нема даљих потраживања по том основу.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је у складу са члановима 21 и 145 став 2 Устава Републике Србије, члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, члана 1 став 1 и 2 Протокола 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и чланова 41, 43 и 45 Закона о забрани дискриминације у вези са чланом 194 Закона о парничном поступку оценио прво да тужиоци имају правни интерес за подношење тужбе ради утврђења дискриминације пошто су као и остала лица обухваћена закључком Владе Републике Србије од 17.1.2008. године били учесници рата 1999. године као ратни војни резервисти припадници оружаних снага поводом НАТО агресије на бившу СРЈ. Првостепени суд је разматрајући приговор застарелости оценио да је исти неоснован пошто закон не прописује рокове застарелости код тужбе ради утврђења повреде права личности. Оценио је да је свим војним резервистима са територије општина Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље наведеним закључком дато право на новчану помоћ док тужиоцима није са једином разликом да пребивалиште тужилаца није ни у једној од седам наведених општина у закључку, па је закључио да је према тужиоцима различито поступано искључиво због њиховог личног својства - места пребивалишта. Оценио је да сврха доношења наведеног закључка није била да се помогне социјално угроженим војним резервистима са пребивалиштем у седам наведених општина, већ исплата новчане помоћи свим резервистима који имају пребивалиште на територији тих општина, а једини критеријум био је тај што су војни резервисти пре добијања новчане помоћи морали да се одрекну тужбеног захтева у судским поступцима које су водили ради исплате ратних дневница против Републике

Србије, као и да дају писану изјаву да немају даљих потраживања по том основу према Републици Србији, па је усвојио тужбени захтев и утврдио да су тужиоци дискриминисани наведеним закључком.

Оваква одлука првостепеног суда не може се прихватити као правилна у односу на тужиоца ББ, јер је по оцени Апелационог суда првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев у односу на истог, на шта се основано указује жалбом тужене, а о правилној примени материјалног права другостепени суд води рачуна и по службеној дужности сходно члану 386 став 3 у вези са чланом 376 Закона о парничном поступку.

Дискриминација представља свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на било ком основу (раси, држављанству, националној или верској припадности, језику, политичком убеђењу, полу,...). Заштита од дискриминације представља право личности загарантовано Уставом РС (члан 21), али и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 14, у вези са чланом 1 Протокола 12 уз Европску конвенцију), а од дана 7.4.2009. године и Законом о забрани дискриминације. Лица која указују да је у односу на њих извршена дискриминација у обавези су да докажу да су неједнако третирана у односу на друга лица која су у истој или сличној ситуацији, док је тужени, односно лице на чије се дискриминаторско понашање тужбом указује, дужан да докаже постојање објективног и оправданог разлога за различито поступање (према лицима која указују да су дискриминисана).

Одредбом члана 7 Закона о Војсци Југославије (“Службени лист СРЈ”, бр. 43/94...37/02), прописано је да Војску сачињавају стални и резервни састав (став 1), стални састав Војске сачињавају професионални војници и војници на служењу војног рока (став 2), резервни састав Војске сачињавају резервни официри, резервни подофицири, војници у резерви и жене – војни обвезници (став 5). Чланом 315 истог закона прописано је да резервни састав Војске чине војни обвезници који су одслужили војни рок, који су по одредбама овог закона регулисали обавезу служења војног рока на други начин и жене-војни обвезници. Чланом 316 став 1 истог закона прописано је да обавезе лица у резервном саставу Војске (у даљем тексту резервни састав), настају од дана када је обавеза служења војног рока регулисана на други начин и трају до краја календарске године у којој војни обвезник мушкарац навршава 60 година живота, а чланом 316 став 4 истог закона прописано је да Председник Републике може у случају непосредне ратне опасности и за време ратног стања наредити да се војници којима је истекао војни рок по овом закону непосредно по одслужењу војног рока задрже у Војсци као лица у резервном саставу.

Имајући у виду утврђено чињенично стање и цитиране законске одредбе, тужилац ББ не спада у категорију лица којима је закључком Владе Републике Србије дато право на исплату дневница, будући да је у периоду ратних дејстава 1999. године био војник на одслужењу редовног војног рока, те по оцени Апелационог суда, у смислу члана 315 тада важећег Закона о Војсци Југославије није чинио резервни састав Војске због чега нема статус ратног војног резерviste и исти није могао наведеним

закључком Владе РС бити дискриминисан.

Неоправдано прављење разлике у поступању према неком лицу у односу на друга лица која су у истој или сличној ситуацији представља акт дискриминације, из чега произлази да је за постојање дискриминације потребно да се лице које тражи заштиту због дискриминације налази у упоредној (аналогној) или битно сличној ситуацији у односу на друга лица (у односу на која сматра да је дискриминисано), па ако се не налази у таквој ситуацији, дискриминације нема. На основу Закључка Владе Републике Србије од 17.1.2008. године извршена је исплата тзв. "ратних дневница" војним резервистима са пребивалиштем на територији општина наведених у закључку, чиме је извршена дискриминација војних резервиста који имају пребивалиште на територији других општина, па се они налазе у ситуацији упоредној са војним резервистима на које се наведени акт односи - сви имају статус војног резерviste у смислу члана 7 став 5 Закона о Војци Југославије, док је у случају тужиоца ББ утврђено да исти није имао такав статус, већ да је био припадник сталног састава Војске, као војник на редовном одслужењу војног рока.

Према цитираним законским одредбама лице на редовном одслужењу војног рока се не може изједначити са лицем у резервном саставу Војске. Како се наведени закључак односи на лица у резервном саставу – ратне војне резерviste, тужилац ББ који је у време ратних дејстава био војник на редовном одслужењу војног рока није могао бити дискриминисан тим закључком, па његово лично својство пребивалиште није било од утицаја на утврђење дискриминаторског понашања. Закључак Владе РС односи се на војне резерviste из наведених седам неразвијених општина, а не на активна војна лица – војнике на одслужењу војног рока и професионалне војнике, због чега по оцени Апелационог суда није било неједнаког поступања према тужиоцу ББ.

Тужилац ББ не спада у категорију лица којима према закључку Владе Републике Србије и Закону о Војсци Југославије припада право на новчану помоћ, с обзиром да је у време ратних дејстава био активни припадник сталног састава Војске Југославије, као војник на редовном одслужењу војног рока, па није био у истом положају као војници у резерви на које се предметни закључак односи, због чега нема неједнаког поступања и повреде начела једнаких права и обавеза од стране тужене.

Из наведених разлога, применом члана 394 тачка 4 Закона о парничном поступку у вези са чланом 387 став 1 тачка 5 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Преиначењем одлуке о главној ствари у односу на тужиоца ББ сходно члану 165 став 2 у вези са чланом 401 тачка 3 и члановима 153, 154, 162 и 163 Закона о парничном поступку преиначено је и решење о трошковима парничног поступка садржано у четвртом ставу изреке првостепене пресуде, а осим тога, жалбом тужене основано се указује и на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о трошковима парничног поступка у односу на тужиоце АА и ВВ.

Одредбом члана 153 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да је странка која у целини изгуби парницу дужна да противној странци накнади трошкове, док је одредбом члана 154 став 1 Закона о парничном поступку прописано да ће суд

приликом одлучивања који ће се трошкови накнадити странци узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као ио висини трошкова суд одлучује ценећи све околности. Одредбом члана 163 став 1 Закона о парничном поступку приписано је да о накнади трошкова одлучује суд на одређени захтев странке, а ставом 2 истог члана прописано је да је странка дужна да у захтеву определи врсту и висину трошкова за које тражи накнаду.

Како тужилац ББ није успео у спору одбијен је његов захтев за накнаду трошкова првостепеног поступка, а исти је обавезан да туженој у границама захтева накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 6.000,00 динара на име састава одговора на тужбу од стране Војног правобранилаштва, у складу са Адвокатском тарифом важећом у време пресуђења.

Тужиоцима АА и ВВ заступаним од стране пуномоћника из реда адвоката сходно члановима 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку припадају трошкови за састав тужбе и једног образложеног поднеска по 9.000,00 динара, пре доношења решења о спајању парница дана 5.2.2018.године, а након доношења решења о спајању парница за заступање на четири одржана рочишта по 20.250,00 динара (износ од 13.500,00 динара увећан за 50% на име заступања две странке), за приступ на два неодржана рочишта по 13.500,00 динара (износ од 9.000,00 динара увећан за 50% на име заступања две странке), те трошкови на име судске таксе за одлуку у износу по 950,00 динара за две странке, што укупно износи 145.900,00 динара, све обрачунато према Адвокатској тарифи и Таксеној тарифи важећим у време пресуђења, а са законском затезном каматом у складу са чланом 277 Закона о облигационим односима од извршности до исплате, пошто тужена пада у доцњу у смислу члана 324 Закона о облигационим односима када одлука о трошковима постане правноснажна и када протекне рок за њено добровољно испуњење, односно када одлука о трошковима поступка постане извршна. Тужиоцима АА и ВВ не припадају трошкови за састав поднесака од 26.10.2017.године, 8.11.2017.године и 15.11.2017.године, за сваког тужиоца, пре доношења решења о спајању парница, јер по оцени Апелационог суда исти нису били нужни пошто су се према стању у списима тужиоци изјаснили на одговор на тужбу поднесцима од 22.8.2017.године (тужилац АА) и од 25.9.2017.године (тужилац ВВ). Истим тужиоцима не припадају ни трошкови за приступ на неодржана рочишта од 6.11.2019.године, 15.1.2020.године, 3.6.2020.године, 4.11.2020.године, 26.1.2022.године, 2.6.2022.године и 15.3.2023.године, јер према стању у списима иста нису одржана на предлог тужилаца

Како је тужена делимично успела са жалбом, на основу члана 165 став 2 у вези са члановима 154, 162 и 163 Закона о парничном поступку, обавезан је тужилац ББ да туженој накнади другостепеног поступка на име састава жалбе од стране Војног правобранилаштва у износу од 18.000,00 динара према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења, те је донета одлука садржана у четвртом ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице

Јасмина Ђокић